

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Boeken

Woordenboek van de ouder-kindpsychotherapie

Bespreking van

Tessa Baradon m.m.v. Carol Broughton,
Iris Gibbs, Jessica James, Angela Joyce
& Judith Woodhead (2005).

*The practice of psychoanalytic parent-
infant psychotherapy — Claiming the baby.*
Londen / New York: Routledge.

ISBN 978 1 58391 761 9, 215 pp., £ 19,99

NICOLE VLIEGEN

Claiming the baby reflecteert een belangrijk aspect van de visie van het *parent-infant project* van het Anna Freud Centre op het analytisch werk met ouders en baby's en is opgebouwd in drie delen. In het eerste deel wordt een theoretisch kader geschetst voor de ouder-babyrelatie en voor de ouder-babypsychotherapie. Het tweede deel behandelt het therapeutische proces en het derde deel bestaat uit klinische papers. Het inleidende hoofdstuk van Joyce biedt een overzicht van veelgebruikte concepten rond ouder-babytherapie en 'infant mental health', en situeert hun verhouding tot elkaar. Eerst verklaart ze sleutelconcepten bij de vroege ontwikkeling, zoals bijvoorbeeld gehechtheid, ontwikkeling, de dyade en de triade. Vervolgens neemt ze in een vraag-antwoordstramien belangrijke aspecten van de ouder-babyrelatie onder de loep en verduidelijkt op die manier concepten die door iedereen in de mond worden genomen, maar waarvan we soms niet goed meer weten of we wel allemaal over hetzelfde spreken. Zo stelt ze de vraag wat ouders inbrengen in de relatie en wat de inbreng van de baby is. Ze beschrijft de

componenten van 'good enough' ouderschap en wat problemen kan opleveren. Ze besluit met een opsomming van de invloeden van 'good enough' ouderschap op de ontwikkeling van de baby, en bespreekt de invloed van 'niet good enough ervaringen' in termen van ontwikkeling.

Baradon en Joyce nemen vervolgens de concepten bij de psychoanalytische ouder-kindpsychotherapie onder de loep. Ze bespreken krachtig en helder de doelen, de theoretische achtergrond, vaak voorkomende moeilijkheden, en staan stil bij de therapeut en bij de specifieke therapeutische houding. In een derde hoofdstuk bespreekt Baradon aspecten van het klinische kader van het psychoanalytisch werken met ouders en baby's, zoals de specifieke setting, het gebruik van video, de diverse deelnemers in het therapeutische proces, het inschatten van risico's, om in een laatste hoofdstuk over te gaan tot de inventarisatie van de belangrijkste interventietechnieken, zoals clarificatie en exploratie, terugkijken in de interactie, spel, interpretatie.

Het tweede deel van het boek behandelt het therapeutische proces in vier hoofdstukken. Gibbs werkt een hoofdstuk uit over de beginfase van het werk, Broughton schrijft over de fase van doorwerken en consolideren, en Woodhead heeft het over het beëindigen van de ouder-babytherapie. Nadien werkt James uit hoe er via psychoanalytische groepstherapie gewerkt wordt met moeders en baby's.

In deel drie ten slotte, wordt de afwikkeling van het therapeutische proces geïllustreerd aan de hand van casusmateriaal. Er wordt getoond hoe het 'mentaliseren van de therapeut' aan de orde kan zijn in verschillende therapeutische constellaties, en hoe psychodynamische formuleringen verbonden zijn met materiaal van baby en ouders.

De hoofdstukken illustreren verder hoe het onbewuste zich toont in ouder-baby-psychotherapie en hoe je in contact komt met «dat wat niet geweten is». Ook geven ze aan hoe «stiltes» die samengaan met het therapeutische «zijn-bij-de-ouders-en-de-baby» ruimte bieden waarbinnen nieuwe manieren van «samenzijn» zich kunnen ontwikkelen. De stilte van de therapeut kan voor moeder en baby de «capacity to be alone» ondersteunen. Intrigerend, wellicht omdat het voor mij een minder vertrouwd domein is, vond ik het casusmateriaal vanuit een analytische groepstherapie met vijf à zes moeders met hun baby's. Waar moeders aanvankelijk vooral hun gefragmenteerde en gedissocieerde elementen naar voren brengen, en bezig zijn met de baby's om wat uit de beangstigende groep te kunnen blijven, ontstaat er stilaan ruimte om verbonden te blijven met zowel de groep als het eigen innerlijk. Knap hoe de samenwerking tussen een groepstherapeut en een kindtherapeut hiertoe mogelijkheden creëert.

Baradon en collega's schreven met dit boek een fijne introductie in een complex domein. Het werd een overzichtelijk en prettig leesbaar geheel dat tegemoetkomt aan de behoefte de violen weer eens te stemmen en stil te staan bij wat we ook weer precies met welk concept bedoelen. Het is, met andere woorden, een soort van «woordenboek van de ouder-baby-psychotherapie» en in die hoedanigheid een goed opleidingsinstrument. Het werk kenmerkt juist door die degelijkheid het Anna Freud Centre: de puntjes op de i, goed weten waar je staat en hoe je begint. Er klinkt een beetje Anna Freud in door. Terzelfdertijd mist het boek juist door deze sterke klemtoon op «degelijk, correct en overzichtelijk» soms iets aan levendigheid. Een andere kritische noot betreft de situering binnen de ruimere literatuur in dit domein. Er wordt mijns inziens te weinig gerefereerd aan en verbonden met andere auteurs. Een recente opleiding in het Anna Freud Centre in dit ouder-babywerk, leerde me dat het er aan

levendigheid nochtans niet ontbreekt. Het is een dynamische equipe, die op een heel open manier video-opnames van eigen therapiemateriaal durft voor te leggen in een opleidingsgroep. Wat ik er ook in hun spreken wel miste, is de situering ten opzichte van andere psychoanalytische auteurs en groepen over baby's en ouder-baby-behandeling. De immense veelheid aan ontwikkelingsliteratuur en bijvoorbeeld het werk met ernstig getraumatiseerde en borderlinemoeders vanuit het naburige Tavistock, worden amper tot niet vermeld. Er wordt met momenten zelfs gesproken als zou een ontwikkelingskader nog moeten worden bedacht en alsof het werken met zwaar getraumatiseerde moeders in het Anna Freud Centre volop wordt uitgevonden. Maar lees dit als een detailkritiek, die de degelijkheid van dit werk geenszins bedreigt. Het gaat hier om een waardevolle bijdrage aan de ouder-babyliteratuur.

Lacan langs de meetlat van de logica

Bespreking van

Filip Buekens (2006). *Jacques Lacan — Proefvlucht in het luchtledige*.
Leuven/Voorburg: Acco.
ISBN 978 90 334 6115 6, 287 pp., € 28,50

JOS DE KROON

«Het is de geest die de feiten beheerst,
niet omgekeerd» (James Joyce).

Op het schoolplein van de westerse cultuur wordt de psychoanalyse gepest en in de hoek gedreven. Nu eens moet de psychoanalyse als geheel het ontgelden (Popper en Grünbaum) dan weer wordt Freud afgeranseld (Masson en Israël) en nu is Lacan aan de beurt (Sokal & Bricmont, Borch Jacobsen en Buekens).